

Marta Granés

Participació com a fila zero responent a l'exposició de Marià Corbí

Aquestes són les reflexions d'una usuària. Des de fa temps conec i he pensat sobre les raons per les quals els símbols avui no ens són útils, o dit d'altra manera avui no tenen ni la oportunitat de poder-ho demostrar per la senzilla raó que se'ns cauen de les mans. Tot i conèixer-ne les causes de la inoperància de les creences avui, em continua sent difícil recuperar el seu ús purament simbòlic. Així que en la meva intervenció intentaré reflexionar, a nivell d'usuària, sobre les limitacions que apareixen en intentar-ne una lectura purament simbòlica.

Les raons per a anar a parar a una lectura purament simbòlica dels grans conceptes de les creences, són conegudes de fa temps, les sintetitzaria així: aquestes veritats m'orienten cap a haver de "creure en l'existència d'un ser suprem" ; al qual, no puc conèixer més que per fe que és la suma de creença i un *toque* o tast de certesa o bé després de morta. Se'm diu que aquest ésser revesteix unes característiques conegudes per revelació: és creador, jutge, pare; que per tal de redimir la humanitat de la impossibilitat de tenir accés a un paradís etern , ha enviat al seu fill a morir; i que aquest fill ha establert un codi de conducta al que cal adherir-s'hi per tenir accés a aquest paradís.

Sé que aquesta postura mental i sensitiva que s'exigeix a aquell que es vol apropar a Déu des del cristianisme, avui no és assumible per els ciutadans de la societat actual per les següents raons: creure és sotmetre la ment i el sentir, és deixar-los fixats en unes formulacions que s'han de prendre com inalterables. Són formulacions acabades que no cal indagar perquè tracten del misteri i se sap que dins el misteri la ment raonadora no s'hi pot endinsar.

I precisament avui la ment i el sentir s'han hagut de configurar en torn la llibertat, es a dir avui la tendència és raonar-ho tot, desgranar-ho tot per comprendre millor el funcionament de les coses, de les organitzacions, dels equips i d'aquesta manera poder ser més eficaços, és a dir que necessitem aquesta actitud raonadora perquè si no perdem *pistonada* en la creació de nova ciència, nova tecnologia, nous productes, etc

Avui és més avantatjós per a la sobrevivència de l'individu ser summament raonador, summament flexible, summament creatiu, summament disposat al canvi en tots els nivells de la vida; totes aquestes actituds mentals i sensibles estan oposades a l'actitud que se'ns demana des de la posició de creient.

Bé, després de comprendre la causa de la dificultat per assumir les afirmacions que es diuen en les creences com a intocables i ordenadores de la vida, què fer d'elles? les llencem?

Aquí entra la segona part, abans de llençar-les després de tants centenars d'anys d'haver estat en ús, valdrà la pena estudiar si aquestes veritats diuen alguna cosa més que coses a creure.

Començo amb la creença sobre la que es construeixen totes les altres, Déu. Repeteixo, aquestes seran però les reflexions d'una usuària.

La primera "creença" a investigar és "Déu". Déu és un ésser especial, un super-ésser dins el conjunt de elements que formen el meu món.

El meu món com el món de tot els vivents el formen un conjunt d'elements que cauen dins la categoria de subjectes o objectes, i Déu és el super-subjecte.

Aquí topem amb la dificultat nuclear: l'aparició d'un element estrany dins el meu món de subjectes i objectes. Un món, el meu, el nostre, que és científic i tècnic, en el que Déu no entra per res: no entra en l'explicació de la realitat que avui construeixen les ciències; no entra en el sistema de valors col·lectius que avui ens l'hem de construir nosaltres mateixos; ni participa en els sistemes d'organització que també ens els hem de fer nosaltres, ni en els projectes de vida col·lectiva, familiar e individual que també sabem que són construcció nostre.

Així Déu és un element estrany dins el meu món perquè no te relació amb la resta.

Però aquesta peça, "Déu", que se surt del motlle amb el que estan fetes la resta peces del meu món, perquè se surt radicalment dels patrons, és una peça del puzzle que no encaixa. El que fem amb Déu és donar-li un lloc especial dins el propi món tot mantenint que no lligui amb res més ni tingui relació amb res més.

No es preveuen canvis en la forma de comprendre el món, ni de valorar-lo, ni de sentir-lo perquè la cultura sembla que es mantindrà amb una configuració científico-tècnica, així doncs “Déu” continuarà mantenint-se desencaixat dins el meu món.

Però hi ha una altra possibilitat d’afrontar aquesta peça no estandar, fora de patrons: és que aquesta peça qüestionari el meu món, la meua lectura de les altres peces. Vull dir que en lloc de emmotllar a Déu, la peça que no encaixa, dins el conjunt, ¿per què no rellegir totes les peces sota la perspectiva que introdueix Déu la peça “no estàndard”?.

Hi ha la sospita de si no serà aquesta la funció de les creences? Si serà aquesta la viabilitat que li queda a aquests tipus d’expressions com Déu ? La de fer-nos descobrir que la lectura que fem del món no té en compte tota una altra dimensió a la que fa referència el terme “Déu” i els altres qualificatius que l’acompanyen ?

Mentre no modifiquem el món de multiplicitat que construïm en el qual Déu és un element més, aquest es mantindrà com alguna cosa estranya, que per afrontar-lo ens caldrà creure, és a dir sotmetre’s a les descripcions que s’han dit d’ell.

Però obligats pel desencaix de la peça “Déu”, s’obra una altra possibilitat: la de modificar la captació del món. Anem a veure com l’ús de “Déu” modificaria la lectura.

El terme Déu indica l’existència d’alguna dimensió que depassa la pura quotidianitat, que sobrepassa els trets del món quotidià. I com es diu en el *Taoteking*, és una dimensió que en no saber-li el nom li hem dit Déu.

Tota la subtilitat d’aquest món, el nostre món, queda englobada sota el terme Déu, Déu abasta l’aspecte més subtil d’aquesta realitat. Si Déu indica la dimensió no quotidiana de la realitat, indica una dimensió subtil del món, resulta que més que una descripció el terme Déu és una metàfora.

De la subtilitat, sí que en tenim notícia, és un tast de la dimensió subtil de la realitat que captem venint de fora. Allò captat com venint de fora li hem dit “Déu”, posa de manifest en nosaltres la existència d’altres nivells de coneixement.

El tast de la subtilitat mostra que som capaços de captar subtilitat. Però sobre aquesta qualitat subtil de la realitat que s’escapa de lo purament

quotidià, li apliquem categories del món quotidià i amb aquesta operació lo subtil acaba per caure en el món quotidià.

Li apliquem categories del món quotidià per poder comprendre el fenomen, per poder comunicar-ho a altres. El que acaba passant és que les paraules amb les que expliquem allò més subtil deixen de ser una referència d'allò subtil per convertir-se en una descripció d'alguna cosa existent com a entitat. Llavors Déu fa referència a un element més del nostre món de coses.

Sembla doncs que es manté la possibilitat de rellegir la realitat a partir de les indicacions de qualitats subtils que aporta el terme "Déu". Però, el que passa amb aquest altre ús del terme Déu és que dona molta feina, a més fa imprescindible un refinament de la sensibilitat. Tasca ardu difícil i bastant relegada a segon terme.

Així que resulta més fàcil quallar el terme Déu com una veritat a la que cal sotmetre's que usar-lo com una metàfora. Bé, resultaria més fàcil si no fos perquè avui Déu com a entitat concreta, existent, deixa de tenir sentit dins el meu món.

Si un mira el món a través del símbol "Déu", el món canvia. Si s'indaga la realitat guiat per les indicacions del símbol Déu, llavors el món es transforma. Guiat pel símbol Déu s'aprèn a veure subtilitat en tot. I si aquesta investigació de la subtilitat es fa a fons, i en tots els nivells, resulta que el món que fins ara havíem vist a través del filtre de l'animal necessitat que som, deixa de ser a la mida de les meves necessitats.

La realitat vista a través de la metàfora mostra qualitats que no ja estan relacionades amb la meva necessitat.

Cada vivent veu la realitat en relació i a la mida de les seves necessitats. També l'home. El món que jo veig és el que necessito veure per sobreviure.

Però l'home te la possibilitat de captar nivells subtils deslligats de la pura sobrevivència. Tots tenim experiència d'aquesta possibilitat per exemple en moments d'impacte en contacte amb la natura, o davant d'obres d'art.

L'art és també una mostra de la possibilitat humana de captació de nivells subtils de la realitat. Però pels que no som artistes les indicacions que es troben sota les creences, quan es prenen com metàfores i no com

descripcions, són una ajuda a l'abast de tothom per descobrir i endinsar-se en els nivells subtils del que ens envolta.

Primera conclusió: Si es pren el terme Déu com una descripció, el converteixo en una entitat fixada en el conjunt del meu món quotidià, això sí, en un segon pis, el pis noble en el que resideix Déu i les coses del seu entorn.

Si no el prenc com una descripció sinó com una metàfora o un símbol, m'aboca a la dimensió subtil, per a la que un animal com nosaltres no té paraules perquè és més subtil que elles.

Si prenc a Déu com una metàfora, em transportarà del meu món quotidià d'animal vivent necessitat a "allò que és".

En el primer cas si el prenc com una descripció referma el meu món i el sacralitza. En el segon cas si el prenc com metàfora o com símbol em mostra que lo quotidià és només una construcció, perquè el que verdaderament és no és el que construïm sinó el que indica el símbol.

Sabent això em pregunto per què em continua sent difícil una lectura purament simbòlica que s'allunyi de la que pren els símbols com una descripció?

Sota el meu parer, crec que internament es manté un conflicte en la rereguarda, entre la manera de llegir purament simbòlica i la que m'han ensenyat, que acusa de d'il·legítima a la primera. És com si la creença emetés un judici de il·legítim a aquesta lectura.

L'hàbit de llegir els símbols com descripcions de la realitat lliga el símbol, l'embolica, li fa perdre la dinàmica interna, es torna com un ocell amb les ales lligades.

Per altre part la nostra cultura no ens fa aptes per un treball amb el sentir adequat al que ens demana aquesta lectura simbòlica. Penso que la cultura ens ha deixat un pòsit d'interpretació cientista de tot que s'interposa en l'intent d'una lectura simbòlica de les expressions de les escriptures aquest pòsit desvaloritza els símbols i el treball amb símbols.

Quan es llegeixen les escriptures des de l'enfocament de les creences només intervé el cap i la voluntat. El cap per indicar que això és el que s'ha de creure i la voluntat per sotmetre-s'hi

Segona conclusió: L'actitud que s'hauria d'adoptar en front l'ús de els símbols que s'han fossilitzat com creences és la de cultivar la sensibilitat per fer-nos aptes per treballar amb símbols. Endinsar-se en la lectura sense creences de escriptures i fer callar el judici que titlla d'il·legítima aquesta lectura simbòlica.